

FAIR FASHION

Championing Digital, Diverse & Sustainable Futures

GÜNCEL DURUM

İNCELEMESİ

Ocak 2025
Son Durum
Değerlendirmesi

Fair Fashion Project Ekibi: Yulia Brisson-Zelenina, Saskia Stoker, Mike Russell, Sue Rossano-Rivero, Alexandro David Dreyer Duarte, Zeynep Erden Bayazıt, Kathryn O'Brien, Başak Tetiköz, Evrim Ayana Karslı, Paula Whyte, Joel Schuessler.

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

İÇİNDEKİLER

01 [Döngüsellik, Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik](#) 6

02 [Moda Eğitiminde Dijital Teknolojiler](#) 11

03 [Sürdürülebilirliğin Entegrasyonu](#) 15

04 [Dijital Girişimcilik ve Toplumsal Cinsiyet Perspektifleri](#) 19

05 [Teknik Beceriler ve Yetkinlik Geliştirme](#) 24

06 [Araştırma Boşlukları ve Gelecek Yönelimler](#) 27

0 [Sonuç ve Kaynakça](#) 31

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği'nin veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Avrupa Birliği ve EACEA bu içeriklerden sorumlu tutulamaz.

Bu eser Creative Commons Atf 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY 4.0) kapsamında lisanslanmıştır. Bu lisans, uygun atf yapılması koşuluyla eserin paylaşılmasına, uyarlanmasına ve ticari amaçlarla kullanılmasına izin verir.

Uzman Görüşleri

01

Prof. Dr. Ir. Troy Nachtigall

- Amsterdam Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

FAIR FASHION raporu, moda endüstrisindeki cinsiyet dinamikleri hakkında önemli bilgiler sunarak, bu alanda araştırmaların sürdürülmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Uzun süreli araştırmalar sürdürülmesi zor olmakla birlikte, zaman içindeki sistemik değişiklikleri izlemek için gereklidir. Avrupa ülkeleri arasında kültürler arası karşılaştırmalar ve şirketlerin ve profesyonellerin haritalandırılması, cinsiyetin ekonomik güç ve karar alma yapılarını nasıl etkilediğini anlamak için çok önemlidir.

Rapor, açık bir paradoks ortaya koymaktadır: Avrupa'daki moda KOBİ'lerinin %98,5'inin kadınlara ait olduğu bildirilmesine rağmen, kârlılık ve ekonomik kontrol ağırlıklı olarak erkeklerin elindedir. Bu durum, daha derinlemesine araştırılması gereken yapısal zorlukları ortaya koymaktadır. Bu cinsiyet dinamikleri karmaşıktır ve daha geniş sektör trendlerinden kolayca ayrıştırılamaz.

Bu araştırma, eşitsizlikleri belirlemekten daha fazlasını amaçlamaktadır; anlamlı bir değişim için zemin hazırlamalıdır. Çalışmanın farklı aşamalarındaki bulguları birbirine bağlamak, zorlukların sadece gözlemlenmekle kalmayıp aynı zamanda ele alınmasını da sağlar. İleride, daha adil ve şeffaf bir sektörün oluşturulması için yapılandırılmış ve veriye dayalı bir yaklaşım kilit öneme sahip olacaktır.

02

Prof. Dr. Anne Schwarz-Pfeiffer

- Hochschule Niederrhein Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Tekstil ve Giyim Teknolojisi Bölümü, Webschulstrasse 31, 41065 Moenchengladbach, Almanya

Bu kapsamlı inceleme, moda eğitimi ve girişimcilikte dijital dönüşüm, sürdürülebilirlik ve cinsiyet perspektifleri üzerine yapılan güncel araştırmaları etkili bir şekilde sentezlemektedir.

Temel Güçlü Yönler:

Son literatürü (2018-2025) kapsamlı bir şekilde ele alan güçlü teorik temel

- Net tematik bölümlerle iyi yapılandırılmış organizasyon
- Teknolojik, sosyal ve çevresel perspektiflerin dengeli entegrasyonu
- Metodolojik yaklaşımların kapsamlı incelenmesi
- Vaka çalışmaları ve pratik örneklerin etkili kullanımı
- Araştırma eksikliklerinin ve gelecekteki yönelimlerin net bir şekilde belirlenmesi

Bu inceleme, özellikle aşağıdaki alanlarda önemli ve değerli katkılar sağlamaktadır:

- Moda eğitiminde dijital teknolojiler ve sürdürülebilirliğin kesişim noktalarının haritalandırılması
- Kadın girişimciler için engellerin ve fırsatların belirlenmesi
- Girişimcilik başarısında duygusal ve teknik yetkinliklerin rolünün vurgulanması

Bu çalışma, mevcut bilgileri etkili bir şekilde sentezleyerek ve gelecekteki araştırmalar için kritik alanları belirleyerek alana değerli bir katkı sağlamaktadır. İnceleme, akademik titizliği pratik alaka ile başarılı bir şekilde dengeleyerek moda eğitimindeki araştırmacılar ve uygulayıcılar için yararlı hale getirmektedir.

Bu belge, moda eğitiminde dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve girişimcilik arasındaki karmaşık etkileşimleri anlamak için sağlam bir temel sağlar. Bu alanda eğitimciler ve politika yapımcılar için önemli bir referans kaynağı olabilir.

Özet

Moda ve girişimcilik eğitimi, birbirine bağlı bir dünyada dijitalleşme ve sürdürülebilirliğin getirdiği zorlukları ele almak için hızla gelişmektedir.

Bu dönüşüm, kaynak kısıtlamaları, cinsiyet eşitsizlikleri ve parçalı değerlendirmeler gibi zorlukları beraberinde getirmektedir.

Araştırmacılar, dijital teknolojilerin özellikle döngüsel ve sürdürülebilir bağlamlarda eğitim ve girişimciliği nasıl yeniden şekillendirdiğini inceledi.

Nitel, nicel ve karma yöntemler kullanılarak yapılan çalışmalar, yapay zeka, sanal gerçeklik ve blok zinciri gibi yeniliklerin önemli bir potansiyel sunarken, bunların entegrasyonunun sağlam bir altyapı ve disiplinler arası işbirliği gerektirdiğini göstermektedir. Dijitalleşme geleneksel yöntemleri değiştirirken, özellikle sürdürülebilirlik hedeflerinin teknolojik adaptasyonla uyumlu hale getirilmesinde sistemik boşluklar devam etmektedir. Bu boşlukların kapatılması, dijital gelişmeleri sürdürülebilir uygulamalarla entegre eden koordineli bir yaklaşım gerektirmektedir.

Giriş

Sürdürülebilirlik ve inovasyonu sağlamak için moda eğitimi ve girişimcilik, ileri teknolojiler ve çevreye duyarlı uygulamaları birleştiriyor.

Sürdürülebilirlik ve inovasyonu sağlamak için moda eğitimi ve girişimcilik, ileri teknolojileri ve çevreye duyarlı uygulamaları entegre etmektedir. Bu entegrasyon, umut verici olmakla birlikte, paydaşların kaynak eşitsizlikleri ve cinsiyet önyargıları gibi sistemik engellerle mücadele etmesiyle gerilimler yaratmaktadır. AI, VR ve blockchain gibi dijital araçlar geleneksel yaklaşımları yeniden şekillendirmektedir, ancak bunların etkinliği bu zorlukların aşılmasına bağlıdır.

teknolojilerin sürdürülebilir uygulamaların evriminde neden bu kadar önemli olduğunu ve beceri geliştirme ve girişimcilik başarısını nasıl yeniden tanımladığını inceliyor. Araştırmalar, dijital inovasyonun geleneksel pedagojik yöntemlere göre genellikle daha üstün olduğu, ancak sürdürülebilirlik ölçütleriyle uyum sağlamakta zorlandığı bir sonuç hiyerarşisi ortaya koyuyor. Beklenmedik bir şekilde, duygusal ve davranışsal yetkinlikler bu boşlukları gidermede kritik faktörler olarak ortaya çıkmakta ve bütüncül eğitim modellerine olan ihtiyacı vurgulamaktadır. Bu gerilimleri çözmek, teknoloji ve sürdürülebilirlik arasındaki etkileşimi derinlemesine anlamanın yanı sıra koordineli araştırma ve politika müdahalelerini gerektirmektedir.

Son zamanlarda yapılan araştırmalar, dijital

Döngüsellik, Girişimcilik,

Sürdürülebilirlik

Dijital teknolojiler, döngüsellik, girişimcilik ve sürdürülebilirliğin kesiştiği nokta, dinamik ve karmaşık bir araştırma alanıdır.

Çeşitli araştırmalar, bu konuları incelemek için her biri araştırmanın belirli amaçlarına ve bağlamına göre uyarlanmış çok çeşitli metodolojiler kullanmıştır. Literatür incelemesinde farklı araştırma metodolojilerinin örnekleri ve tanımları yer alması, çeşitli yaklaşımların karmaşık ilişkileri anlamaya nasıl katkıda bulunduğunu netleştirerek, dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve girişimcilik araştırmalarında farklı bağlamlarda güçlü yönleri, sınırlamaları ve uygulanabilirliği belirlemeye yardımcı olur.

Bu bölüm, son çalışmalarda kullanılan metodolojilere ve bunların dijitalleşme, sürdürülebilirlik ve girişimcilik arasındaki çok yönlü ilişkinin anlaşılmasına katkılarını genel bir bakış sunmaktadır. Belirlenen metodolojiler arasında nitel yöntemler (vaka çalışmaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler gibi), nicel teknikler (Yapısal Eşitlem Modelleme (SEM) ve lojistik regresyon gibi) ve karma yöntem yaklaşımları bulunmaktadır.

Her bir metodolojiyi ayrıntılı olarak inceleyerek, araştırmada nasıl uygulandığını örneklerle açıklıyoruz...

01

Nitel Yöntemler:

Vaka Çalışmaları ve Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler

02

Nicel Yöntemler:

*Yapısal Eşitlem Modeli (SEM)
ve Lojistik Regresyon*

03

Karışık Yöntemler Yaklaşımları:

Nitel ve Nicel Verilerin Birleştirilmesi

04

Sistemik Literatür İncelemeleri:

Mevcut Araştırmaları Sentezleme

05

Sonuçlar ve Sonuç

Nitel Yöntemler:

Vaka Çalışmaları ve Yarı Yapılandırılmış Görüşmeler

Nitel araştırma yöntemleri, dijital girişimcilik, sürdürülebilir uygulamalar ve döngüsel iş modellerindeki karmaşık fenomenleri keşfetmede çok önemli bir rol oynamıştır. Vaka çalışmaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler, birçok çalışmada en sık kullanılan teknikler olmuştur.

Perotti ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan çalışmada, dijital teknolojilerin küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ'ler) döngüsel iş uygulamalarını benimsemelerine nasıl destek olduğunu araştırmak için tümevarımsal vaka çalışması yaklaşımı kullanılmıştır. Araştırmacılar, imalat, kimya, moda ve gıda ve içecek gibi sektörlerden 16 KOBİ'yi incelemiştir. Yöneticilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla, araştırmacılar dijital araçların, özellikle Endüstri 4.0 teknolojilerinin, döngüsel ürün ve süreçlerin geliştirilmesini nasıl kolaylaştırdığına dair derinlemesine içgörüler elde etmiştir. Bu tümevarımsal yaklaşım, araştırmacıların ortak kalıpları belirlemelerine ve döngüsel ekonomiye geçiş yapmak isteyen KOBİ'ler için genelleştirilebilir bir çerçeve önermelerine olanak sağlamıştır. Benzer şekilde, Rayna ve arkadaşları (2021)

fab lab'lar ve maker alanları üzerine yaptıkları çalışmada, 13 fab lab kurucusu ile yarı yapılandırılmış görüşmeler ve kurucular ve politika yapıcılarla bir odak grup çalışması gerçekleştirilerek bu alanların 21. yüzyıl becerilerini nasıl geliştirdiğini inceledi. Bu görüşmeler, zengin ve bağlama özgü veriler sağladı ve fab lab'ların bazı girişimcilik becerilerini doğal olarak desteklediğini, ancak bu becerileri kapsamlı bir şekilde geliştirmek için açık girişimcilik programlarının gerekli olduğunu ortaya koydu. Bu niteliksel yaklaşım, araştırmacıların bu alanlarda beceri geliştirmenin inceliklerini ve dijital araçların girişimciliği geliştirmedeki rolünü anlamalarını sağladı.

Ayrıca, Mishra ve arkadaşları (2023), dijital platformların moda ve güzellik gibi geleneksel olarak "pembe yakalı" sektörlerde kadın girişimciliğini nasıl güçlendirdiğini değerlendirmek için niteliksel bir yorumlayıcı çalışma gerçekleştirdi. Bu araştırma, kadınların engelleri aşmalarını ve girişimcilik becerilerini geliştirmelerini sağlayarak dijital platformların cinsiyetçi sektörleri dönüştürmedeki rolünü vurguladı.

Nicel Yöntemler: Yapısal Eşitlik Modellemesi (SEM) ve Lojistik Regresyon

Nicel yöntemler, büyük veri kümelerini analiz etmek ve varsayılan ilişkileri test etmek için de önemli bir rol oynar. Bu teknikler, genelleştirilebilir kalıpları ortaya çıkarmak ve teorik yapıları doğrulamak için özellikle etkilidir.

Örneğin, Wang ve ark. (2023) tarafından kadın dijital girişimciler üzerine yapılan çalışmada, cinsiyet kimliği ile kitle fonlamanın başarısı arasındaki ilişkiyi anlamak için 3.125 Kickstarter kampanyasından elde edilen veriler Doğal Dil İşleme (NLP) ile analiz edilmiştir. Araştırmacılar, kadın girişimciler için erkeklik gösterme ile kitle fonlamanın başarısı arasında ters U şeklinde bir ilişki bulmuş ve dijital platformların çevrimdışı cinsiyet normlarını nasıl kopyalayabileceğini göstermiştir. Bu çalışma, nicel tekniklerin dijital alanlardaki karmaşık sosyal dinamikler hakkında nasıl içgörüler sağlayabileceğini göstermiştir.

Buna karşılık, Baeza ve diğerleri (2021), Yapısal Eşitlik Modeli (SEM) kullanarak eğitim ve öz yeterlilik gibi faktörlerin dijital alanda girişimcilik başarısını, özellikle kadın

girişimciler için nasıl etkilediğini araştırdı. SEM, çoklu değişkenler arasında sağlam araştırmacılara, eğitim ve öz yeterliliğin dijital alanda kadınların girişimcilik başarısına nasıl katkıda bulunduğuna dair karmaşık ilişkileri modelleme ve test etme olanağı sağladı.

Flagstad ve diğerleri (2022) tarafından yapılan başka bir çalışmada, lojistik regresyon kullanılarak Polonyalı mikro girişimciler arasında sosyal inovasyonu teşvik etmede açıklık ve vicdanlı olma gibi kişilik özelliklerinin rolü incelenmiştir. Bu nicel yaklaşım, psikolojik faktörler ile inovasyon sonuçları arasındaki ilişkiyi doğrulamaya yardımcı olmuş ve girişimcilik başarısında kişilik özelliklerinin önemini vurgulamıştır.

Nicel yöntemler arasında, çeşitli sektörlerdeki eğilimleri belirlemek ve hipotezleri test etmek için kullanılan ekonometrik analiz ve anket teknikleri de bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar, dijital teknolojilerin ve diğer değişkenlerin girişimcilik ve sürdürülebilirlik sonuçları üzerindeki etkisini nicel olarak ölçmeye yardımcı olmaktadır.

Karışık Yöntemler:

Nitel ve Nicel Verilerin Birleştirilmesi

03

Karışık yöntem araştırması, araştırma konusunun kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamak için nitel ve nicel verileri birleştirir. Bu yaklaşım, farklı kaynaklardan elde edilen içgörülerini birleştirerek bulguların geçerliliğini ve derinliğini artırır.

Henninger ve arkadaşları (2023), sürdürülebilir moda yönetimi üzerine yaptıkları araştırmada örnek bir karma yöntem yaklaşımı kullanmıştır. Çalışma, moda girişimciliğinde sürdürülebilirlik ilkelerinin entegrasyonunu değerlendirmek için teorik çerçeveleri pratik vaka çalışmalarıyla birleştirmiştir. Endüstri vaka çalışmalarından elde edilen niteliksel içgörüler ile sürdürülebilirlik metriklerinden elde edilen niceliksel verilerin birleştirilmesi, akademik teori ile gerçek dünya uygulamaları arasında köprü kurmaya yardımcı olmuş ve sürdürülebilir moda yönetimi alanındaki araştırmacılar ve uygulayıcılar için değerli içgörüler sağlamıştır.

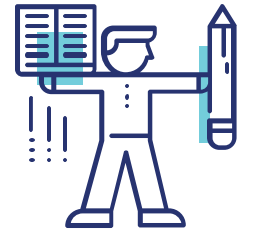
Benzer şekilde, Torres-Mancera ve diğerleri (2023), kadınların sürdürülebilirliği ve girişimcilik üzerine yaptıkları çalışmada üçgenleme yaklaşımını kullanmıştır. Araştırmacılar, derinlemesine görüşmeler, dijital içerik analizi ve

ve literatür incelemesini birleştirerek İspanya ve Portekiz'deki kadın girişimcilerin liderlik ve iletişim stratejilerini analiz ettiler. Bu üçgenleme yöntemi, araştırmacıların bulgularını birden fazla veri kaynağından çapraz doğrulamasına olanak tanıyarak, sürdürülebilir iş dünyasında kadın girişimcilerin karşılaştığı zorluklar ve fırsatların daha kapsamlı ve doğru bir şekilde anlaşılmasını sağladı.

Ayrıca, Sook Fern Yeo ve diğerleri (2022), AI'nın moda satın alma kararları üzerindeki etkisini araştırmak için nicel anketleri yarı yapılandırılmış görüşmelerle birleştirdi. Bu karma yöntem çalışması, anketler yoluyla genel eğilimleri ve görüşmeler yoluyla derinlemesine içgörüler elde edilmesine yardımcı olarak, AI'nın tüketici davranışındaki rolünün nüanslı bir şekilde anlaşılmasını sağladı.

Sistemik Literatür İncelemeleri:

Mevcut Araştırmaları Sentezleme

04

Sistemik literatür incelemeleri, mevcut araştırmaları birleştirmek ve daha ileri araştırmalar için kapsamlı bir kanıt temeli sağlamak açısından değerlidir. Bu yöntem, büyük miktarda araştırmayı sentezlemek ve literatürdeki boşlukları belirlemek için özellikle etkilidir.

Örneğin, Abbasiyanchavari ve ark. (2020), girişimcilikte cinsiyet temelli eğitim üzerine sistemik bir literatür incelemesi gerçekleştirmiştir. Yaklaşık yirmi yıl boyunca

yapılan 257 araştırmanın bulgularını sentezleyerek, eğitimin girişimcilik inovasyonunu, özellikle cinsiyet bağlamında nasıl etkilediğine dair değerli içgörüler sağlamıştır.

Bu inceleme, eğitim deneyimleri ile girişimcilik sonuçları arasındaki ilişkiyi netleştirerek, cinsiyet ve girişimcilik alanlarında gelecekteki araştırmalar ve politika önerileri için bir temel oluşturmuştur.

Sonuç ve Öneriler

İncelenen araştırma çalışmaları, araştırma amaçlarına ve bağlamına en uygun şekilde seçilmiş çok çeşitli metodolojiler ortaya koymaktadır. Vaka çalışmaları ve yarı yapılandırılmış görüşmeler gibi nitel yöntemlerin kullanılması, dijital girişimcilik, döngüsellik ve sürdürülebilir uygulamaların dinamikleri hakkında derinlemesine ve bağlama özgü içgörüler sağlamıştır. Öte yandan, SEM, lojistik regresyon ve NLP gibi nicel teknikler, büyük veri setlerinin analizine ve teorik yapıların test edilmesine olanak sağlamıştır. Üçgenleme ve nitel ve nicel verilerin entegrasyonu dahil olmak üzere karma yöntem yaklaşımları, araştırma konularına daha bütünsel bir bakış açısı sunmuştur.

Bu metodolojiler, dijital teknolojiler, sürdürülebilirlik ve girişimcilik arasındaki karmaşık ilişkilerin daha zengin ve nüanslı bir

şekilde anlaşılmasına katkıda bulunmuştur. Alanın gelişmeye devam etmesiyle birlikte, gelecekteki araştırmalar da içgörülerini derinleştirmek ve politika geliştirme ve uygulamaya yönelik rehberlik sağlamak için çeşitli metodolojilerden yararlanmaya devam etmelidir. Nitel ve nicel tekniklerin birleştirilmesi, bu temaların kesiştiği noktada ortaya çıkan çok yönlü zorlukların ve fırsatların ele alınmasında özellikle değerli olacaktır.

Zastempowski (2024) ve Pereira (2024) gibi araştırmalarda görüldüğü gibi, araştırma yöntemlerinde veri üçgenlemesi ve teknolojik entegrasyon yönündeki artan eğilim, araştırmaların giderek daha sofistike hale geldiğini göstermektedir. Bu gelişme, gelecekte araştırmalara daha entegre ve kapsamlı yaklaşımların potansiyelini vurgulamaktadır.

Önemli Noktalar

- **Dijitalleşme, moda ve girişimcilik eğitimi dönüştürüyor,** ancak teknolojiyi sürdürülebilirlik hedefleriyle uyumlu hale getirme konusunda sistemik boşluklar devam ediyor.
- AI, VR ve blok zincirini etkili bir şekilde entegre etmek için **disiplinler arası işbirliği ve altyapı** gereklidir.
- **Duygusal ve davranışsal yetkinlikler,** dijital ve sürdürülebilir geçişlerin başarısında kritik bir rol oynamaktadır.
- **Nitel, nicel ve karma yöntem araştırma yaklaşımlarının birleşimi,** zorluklar ve fırsatların kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlar.
- Eğitim ve girişimcilikte dijital inovasyon ile sürdürülebilirlik ve eşitlik arasında dengeyi sağlamak için **koordineli ve kapsayıcı bir strateji** gereklidir.

Dijital Teknolojiler Moda Eğitiminde Dijital Teknolojiler

Moda eğitiminde dijital teknolojilerin manzarası, modern eğitim çerçevelerini şekillendiren birkaç önemli teknolojik uygulamanın ortaya çıktığı araştırmalarla birlikte önemli ölçüde değişmiştir.

Perotti ve arkadaşları (2023), dijital teknolojilerin döngüsel iş modellerinin geliştirilmesinde nasıl vazgeçilmez hale geldiğini vurgulamış, Rayna ve arkadaşları (2021) ise AB çerçeveleriyle uyumlu dijital yetkinliklerin geliştirilmesinde fab lab'lerin ve maker alanlarının önemli rolünü belgelemiştir. Mevcut teknoloji uygulamaları, sürükleyici ve etkileşimli platformlara doğru açık bir geçiş olduğunu göstermektedir. Balsara ve arkadaşları (2024), moda tasarımı eğitiminde, özellikle dijital prototipleme ve sanal giysi tasarımı gibi alanlarda VR/AR/MR çözümlerinin giderek daha fazla benimsenmekte olduğunu belirlemektedir.

Bu eğilim, Casciani ve diğerleri (2022) tarafından 3D sanal ve dijital teknolojilerin (3DVD) geleneksel tasarım süreçlerinde devrim yaratarak daha hızlı

prototipleme ve daha sürdürülebilir uygulama yöntemleri sağladığına dair bulgularla da desteklenmektedir. Gelişen teknolojiler, eğitim alanını birkaç önemli yönden yeniden şekillendiriyor. Sook Fern Yeo ve diğerleri (2022), AI destekli teknolojilerin, özellikle trend analizi ve tasarım karar verme gibi alanlarda öğrenme deneyimlerini nasıl dönüştürdüğünü göstermektedir.

Xin ve diğerleri (2025) tarafından belirtildiği gibi, blok zinciri teknolojisinin entegrasyonu, metaverse ekosistemlerinde sürdürülebilir moda uygulamaları ve dijital moda konseptlerinin öğretilmesinde yeni olanaklar sunmaktadır. Ayrıca, George ve diğerleri (2021), dijital yeniliklerin gelişmiş öğrenme araçları ve simülasyonlar aracılığıyla sürdürülebilirlik sorunlarının çözümüne nasıl yardımcı olduğunu vurgulamaktadır.

Dijital Teknolojilerin Moda Eğitime Entegrasyonu: İyi Uygulama Örnekleri

Moda eğitimi, öğrenme deneyimlerini geliştirmek ve öğrencileri değişen endüstri ortamına hazırlamak için dijital teknolojileri giderek daha fazla kullanmaktadır. Birçok kurum, sanal gerçeklik (VR), artırılmış gerçeklik (AR), blok zinciri ve Web3 teknolojilerini müfredatlarına entegre ederek yenilikçi yaklaşımlar benimsemiştir.

Bu örnekler, önde gelen moda kurumlarının dijital araçları nasıl kullanarak eğitimi modernize ettiğini, yeniliği teşvik ettiğini ve öğrencileri geleceğe hazır becerilerle donattığını göstermektedir.

01

Parsons Tasarım Okulu (ABD)

Moda programlarına VR ve AR'yi dahil ederek öğrencilere sürükleyici öğrenme fırsatları sunmaktadır. XReality Center aracılığıyla öğrenciler, AR'de dijital mekansal anlatıları keşfeden atölye çalışmalarına ve projelere katılmaktadır. Bu girişim, öğrencilere dijital moda endüstrisinde yol almaları için gerekli becerileri kazandırmaktadır.

[Güzel Sanatlar Lisans Programı - Moda Tasarımı](#) [XReality Center](#)
[Parsons ve Roblox'un Dijital Moda Ortaklığı](#)

02

Fashion Institute of Technology (FIT), ABD

Blockchain teknolojisini müfredatına şu dersler aracılığıyla dahil etmiştir: "Yaratıcı İşletmeler için Blockchain'e Giriş" (EP 362) – Bu ders, öğrencilere blockchain ve yaratıcı endüstrilerdeki uygulamaları hakkında temel bilgiler sağlar. ([Ders açıklaması](#))

03

"Modanın Geleceği: Web3, Metaverse, AI, AR & VR"

Blockchain ve sanal deneyimler dahil olmak üzere modada Web3 uygulamalarını keşfeder. ([Kurs ayrıntıları](#))

04

"FM 331 - Teknoloji ve Dönüşümü"

Dijital kimlikler, IoT ve robotik dahil olmak üzere blok zincirinin modadaki rolünü inceler. ([Kurs açıklaması](#))

05

Instituto Europeo di Design (IED), İspanya

3D araçlarını Dijital Moda Yüksek Lisans programına entegre ederek öğrencilerin sanal podyumlar, dijital moda koleksiyonları ve video oyunları için varlıklar oluşturmalarını sağladı. Program, konsept oluşturmada kullanıcı deneyimine kadar dijital moda yaratım sürecinin tamamını kapsıyor. ([program ayrıntıları](#))

06

Amsterdam Moda Enstitüsü/AUAS, Program MODA & TASARIM

Sürdürülebilir ve etik moda konseptlerini ürün ve koleksiyonlara dönüştürme konusunda beceri geliştirdim. Moda ekosistemi ve tasarımcının bu ekosistemdeki rolü hakkında derinlemesine bilgi sahibi olarak araştırma, teknik, yaratıcı ve ticari alanlarda uzmanlık kazandım. Dijital ve analog zanaatkarlık, malzeme yapımı ve iletişim konusunda yetkinlik kazandım, bu sayede profesyonel ortamlara sorunsuz bir şekilde entegre olabiliyorum.

Link <https://amfi.nl/fashion-design/>

Mishra ve diğerkleri (2023) dijital platformlar aracılığıyla "kadın girişimciliği" ni inceledikleri çalışmada, dijital katılım alanında uygulama zorluklarının devam ettiğini vurgulamıştır.

Çalışmalarında, "Dijital Platformlar Aracılığıyla Kadın Girişimciliği: 'Labirent Çukuru' ve 'Barikatlar'", kurumsal zorluklarla paralel olan temel engelleri analiz etmektedir:

01

Altyapı ve Kaynak Kısıtlamaları:

Kadın girişimcilerin karşılaştığı engellere benzer şekilde, kurumlar da yetersiz dijital altyapı ve sınırlı finansal kaynaklarla mücadele etmektedir. Bu eksiklikler, yeni teknolojilerin sorunsuz bir şekilde benimsenmesini engellemekte ve büyüme ve inovasyon potansiyelini kısıtlamaktadır.

02

Dijital Yetkinlik Açıkları:

Kadın girişimcilerin dijital platformları etkin bir şekilde kullanmak için gerekli becerileri edinmede zorluklar yaşadığı gibi, öğretim üyeleri ve kurumsal liderler de eğitim ve dijital yeterlilik eksikliği ile karşı karşıyadır. Bu eksiklik, teknolojinin faydalarından tam olarak yararlanmalarını engellemektedir. **Geleneksel Yöntemlerle Entegrasyon:** Kadın girişimciler, dijital araçları toplumsal yapılar ve kültürel beklentilerle uyumlu hale getirmede sıklıkla zorluklar yaşamaktadır. Benzer şekilde, kurumlar da dijital yenilikleri yerleşik öğretim yöntemleri ve idari uygulamalarla entegre etmekte zorluklar yaşamakta ve bu da uygulamaların parçalı ve tutarsız olmasına yol açmaktadır.

03

Değişime Direnç:

Hem kadın girişimciler hem de kurumlar teknolojik dönüşüme dirençle karşılaşmaktadır. Kadınlar için bu direnç genellikle toplumsal önyargılardan ve cinsiyete dayalı beklentilerden kaynaklanmaktadır. Kurumlar ise şüphecilik, değişim korkusu veya yeni girişimlere yönelik kurumsal desteğin eksikliği nedeniyle isteksizlikle karşı karşıya kalmaktadır. Bu paralellikleri ortaya koyan Mishra ve arkadaşları, hedefli müdahalelerle bu sistemik sorunların ele alınmasının önemini vurgulamaktadır. Temel stratejiler arasında güvenilir dijital altyapıya erişimin iyileştirilmesi, kapsamlı eğitim programlarının uygulanması, inovasyonu destekleyen kapsayıcı bir kültürün teşvik edilmesi ve uyum ve işbirliğini teşvik eden ortamların yaratılması yer almaktadır. Bu tür çabalar, dijital ekosistemdeki bireyler ve kurumlar için eşitlikçi ve sürdürülebilir büyüme sağlamak için gereklidir. Son araştırmalardan ortaya çıkan çözümler, bu zorluklara pratik yaklaşımlar önermektedir. Martínez-Rodríguez ve diğerkleri (2022), 20 Avrupa ülkesini analiz ederek, başarılı dijital uygulamanın büyük ölçüde hükümet desteğine ve algılanan kurumsal kapasiteye bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmaları, hedefli **politika müdahaleleri ve kapasite geliştirme programlarının moda eğitiminde teknoloji benimsenmesini önemli ölçüde iyileştirdiğini** göstermektedir. *Akhtar ve diğerleri (2022)*, bulut tabanlı platformların ve talep üzerine üretim teknolojilerinin, **eğitim kurumlarının gelişmiş dijital araçlara erişimini** nasıl kolaylaştırdığını vurgulamaktadır.

Wang ve arkadaşları (2023), **dijital platformların öğrenme kaynaklarına erişimi** nasıl **demokratikleştirebileceğini** ve bunun özellikle moda eğitiminde yeterince temsil edilmeyen gruplara nasıl fayda sağlayabileceğini göstermektedir.

Öğrenme sonuçları üzerindeki etkisi önemli ve ölçülebilir olmuştur. Jafari-Sadeghi ve diğerleri (2021), dijital dönüşüm araçlarına maruz kalmanın öğrencilerin teknolojik hazırlıklarını artırdığını ve inovasyon yeteneklerini güçlendirdiğini göstermiştir. Bu bulgu, Henninger ve diğerleri (2023) tarafından sürdürülebilir moda yönetimi eğitiminde dijital entegrasyonun öğrenci katılımını artırdığı ve daha iyi pratik beceri gelişimi sağladığı yönündeki bulgularla desteklenmektedir. Dijital moda eğitiminin evrimi, metaverse tabanlı öğrenme gibi yeni alanlarda özellikle belirgindir. Xin ve ark.

(2025), sanal dünyaların dijital giysi tasarımı için deneme fırsatları sunarken, sanal prototipleme yoluyla çevresel etkiyi azalttığını açıklamaktadır. Dijital öncelikli eğitime doğru bu geçiş, Sperber ve diğerleri (2022) tarafından fiziksel ve dijital becerilerin birbirini tamamladığı "hibrit öğrenme ortamı" olarak adlandırılan bir ortam yaratmaktadır. Bu teknolojik gelişmeler sadece modanın öğretilme şeklini değiştirmekle kalmıyor, moda eğitiminde gerekli görülen becerileri de temelden yeniden şekillendiriyor. Torres-Mancera ve diğerleri (2023) tarafından belirtildiği gibi, bu dijital dönüşüm, öğretim yöntemlerinde yenilik için yeni fırsatlar yaratırken, aynı zamanda moda eğitimindeki sürdürülebilirlik sorunlarını da ele almaktadır.

Sürdürülebilirliğin Entegrasyonu

Sürdürülebilirliğin moda eğitime entegrasyonu, sektörün taleplerini ve çevresel zorunlulukları yansıtarak önemli ölçüde gelişmiştir. Son araştırmalar, **eğitim çerçevelerinde** hem teorik anlayışa hem de pratik uygulamaya vurgu yapan, **sürdürülebilir uygulamalara yönelik kapsamlı bir geçiş olduğunu** ortaya koymaktadır.

Henninger ve ark. (2023), sürdürülebilir moda yönetiminin başarılı olabilmesi için malzeme seçiminden iş stratejisi geliştirmeye kadar birçok eğitim boyutunun entegrasyonunu gerektirdiğini göstermektedir. Sürdürülebilirliğin entegrasyonuna yönelik mevcut yaklaşımlar üç temel eğilimi ortaya koymaktadır. İlk olarak, Burzyńska ve diğerleri (2018) tarafından yapılan "Polonya Tekstil Sektöründe Yeşil Girişimciliğin Gelişimi için Fırsatlar ve Koşullar" başlıklı çalışma, Polonya tekstil endüstrisinde sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmek için yeşil girişimciliğin potansiyelini araştırmaktadır. Yeşil girişimcilik, çevreye duyarlı uygulamalara odaklanan bir iş yaklaşımı olarak sunulmaktadır ve çevresel etkisi nedeniyle tekstil sektöründe özellikle önemlidir.

Çalışma, çevre dostu malzemelerin kullanılması, geri dönüşüm gibi döngüsel ekonomi ilkelerinin benimsenmesi ve daha temiz üretim için teknolojiye yararlanılması gibi sürdürülebilirlik fırsatlarını vurgulamaktadır. Yeşil girişimciliği teşvik etmek için

destekleyici politikalar, finansmana erişim ve sürdürülebilir ürünlere yönelik tüketici talebinin artırılması gerektiği vurgulanmaktadır. Ancak, sürdürülebilir geçişin yüksek maliyeti, yeşil teknolojilere sınırlı erişim ve geleneksel endüstri yapıları içindeki değişime direnç gibi önemli zorluklar devam etmektedir (Burzyńska ve ark., 2018).

Alman şirketi Hessnatur, kurulduğu günden bu yana ekolojik ve sosyal sorumluluk bilincine sahip üretime odaklanmıştır. Şirket, yalnızca kontrollü organik tarımdan elde edilen doğal malzemeler kullanmakta ve tüm tedarik zinciri boyunca adil çalışma koşulları sağlamaktadır. Hessnatur, sürdürülebilir iş uygulamalarını hayata geçirmenin yanı sıra, sürdürülebilir tekstil üretimini teşvik etmek için çeşitli projelerde aktif olarak yer almakta ve misyonunu ilerletmek için bir vakıf olarak faaliyet göstermektedir (Wagner ve ark., 2016).

Örnekler sunarak ve eğitim teşviki, mali teşvikler ve paydaşlar arasında işbirliğinin teşvik edilmesi gibi önerilerde bulunarak, çalışma Polonya tekstil sektörünün küresel sürdürülebilirlik trendlerine uyum sağlama ve ekonomik büyüme ile çevresel sorumluluk arasında denge kurma potansiyelini vurgulamaktadır (Burzyńska ve ark., 2018).

(2021), yeşil girişimcilik yöneliminin moda eğitiminde, özellikle çevre performansı ölçütlerinin geliştirilmesinde nasıl merkezi bir rol üstlendiğini göstermektedir. Değerlendirme yöntemleri, kurumların çok yönlü değerlendirme yaklaşımlarını benimsemesiyle daha sofistike hale gelmiştir. Torres-Mancera ve diğerleri (2023), birkaç temel değerlendirme stratejisini özetlemektedir:

Torres-Mancera ve diğerleri (2023)

01

- Sürdürülebilir tasarım projelerinin portföy tabanlı değerlendirmesi

02

- Nicel sürdürülebilirlik ölçütlerinin izlenmesi

03

- Endüstri standardı uyum değerlendirmeleri

04

- Sürdürülebilir inovasyon için ekran değerlendirme sistemleri

Bu yöntemler, Perotti ve diğerleri (2023) tarafından "döngüsel performans göstergeleri" olarak tanımlanan ve öğrencilerin gerçek dünya senaryolarında sürdürülebilir uygulamaları hayata geçirme becerilerini ölçen göstergelerle güçlendirilmektedir. Endüstri

standartlarına uyum, eğitim etkinliği için çok önemli hale gelmiştir. George ve diğerleri (2021), öğrencileri mesleki uygulamalara hazırlamak için dijital sürdürülebilirlik faaliyetlerinin endüstri standartlarıyla uyumlu olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu uyum

Şunları içerir:

01

- Çevresel uyum standartları

02

- Tedarik zinciri şeffaflık protokolleri

03

- Etik üretim kılavuzları

04

- Dijital sürdürülebilirlik çerçeveleri

Döngüsel ekonomi ilkelerinin entegrasyonu, moda eğitiminde belki de en önemli değişimi temsil etmektedir. Casciani ve diğerleri (2022), 3DVD teknolojilerinin eğitimde geleneksel giysi üretiminin dematerializasyonunu nasıl mümkün kıldığını ve tasarım aşamasından itibaren döngüsel düşünceyi nasıl teşvik ettiğini göstermektedir. Xin ve diğerleri (2025), metaverse ekosistemlerinin fiziksel kaynak tüketimini azaltırken sürdürülebilir dijital moda eğitimi nasıl teşvik edebileceğini göstererek bu kavramı daha da ileri götürmektedir. Rayna ve diğerleri (2021) tarafından yapılan araştırma, fab lab'lerin ve maker alanlarının döngüsel ekonomi ilkelerini denemek için nasıl temel ortamlar olduğunu ve öğrencilere sürdürülebilir üretim yöntemlerinde pratik deneyim sağladığını ortaya koymaktadır. Bu alanlar, Arcuri ve diğerleri (2023) tarafından "inovasyon yoğunluğu" olarak adlandırılan, sürdürülebilirlik ve inovasyonun eğitim uygulamalarında kesiştiği alanı kolaylaştırmaktadır. Sürdürülebilirliğin başarılı bir şekilde entegrasyonu, teknik beceriler ile daha geniş sistemik anlayış arasında denge

kurulmasını gerektirir. Mishra ve diğerleri (2023), etkili sürdürülebilirlik eğitiminin hem pratik yetkinlikleri hem de teorik çerçeveleri ele alması gerektiğini vurgulayarak, öğrencileri moda endüstrisindeki karmaşık çevresel zorlukların üstesinden gelmeye hazırlamalıdır.

Bu kapsamlı yaklaşım, mezunların gelişen endüstri standartlarını ve gereksinimlerini karşılarken sürdürülebilir uygulamaları etkili bir şekilde hayata geçirebilmelerini sağlar. Bu entegrasyon, Zastempowski (2024) tarafından sosyal inovasyona elverişli kişilik özellikleri olarak tanımlanan unsurlarla da desteklenmektedir. Bu özellikler, sürdürülebilirlik eğitiminin çevresel sorumluluğun hem teknik hem de davranışsal yönlerini dikkate alması gerektiğini göstermektedir. Araştırmalar, moda eğitiminde sürdürülebilirliğin başarılı bir şekilde entegrasyonu için teorik bilgi ile pratik uygulama, dijital inovasyon ve endüstri uyumunu birleştiren dengeli bir yaklaşım gerektiğini göstermektedir.

Lüks Modada Sürdürülebilirlik Odaklı Tüketici Davranışı

Son zamanlarda yapılan araştırmalar, lüks moda endüstrisinde tüketici davranışlarının şekillenmesinde dögüsel ekonomi ilkeleri ve sürdürülebilirliğin öneminin giderek arttığını vurgulamaktadır. Gasulla Tortajada ve arkadaşları (2024), lüks markaların, çevreye olan etkilerini azaltırken aynı zamanda ayrıcalıklarını ve

çekiciliklerini korumak için geri dönüşüm, upcycling ve şeffaf tedarik zincirleri gibi uygulamaları nasıl benimsediğini vurgulamaktadır. Bu stratejiler, küresel sürdürülebilirlik hedeflerini desteklemekle kalmayıp, çevreye duyarlı tüketicilerin artan beklentileriyle de uyumludur.

Bu araştırmadan birkaç önemli ders çıkarılabilir:

01

Değişimin Katalizörü Olarak Tüketici Davranışı

Tüketicilerin artan çevre bilinci, sosyal sorumluluk duygusu ve özel ancak sürdürülebilir ürünlere olan talebi, lüks modada değişimleri tetiklemektedir. Ancak, yüksek maliyetler, sınırlı farkındalık ve yeşil yıkama konusundaki şüphecilik gibi engeller önemli zorluklar olmaya devam etmektedir.

02

Dönüşümcü Bir Yaklaşım Olarak Dögüsel Ekonomi

Malzemelerin yeniden kullanımı, atıkların azaltılması ve kapalı döngü sistemlerin uygulanması gibi dögüsel ekonomi uygulamaları, sürdürülebilirlik ile karlılık arasında denge kurmak için bir yol haritası sunmaktadır. Giysi kiralama ve yeniden satış platformları da dahil olmak üzere bu yöntemleri benimseyen lüks markalar, sektörün hem çevresel hem de ekonomik hedeflerine nasıl ulaşabileceğini göstermektedir.

03

Sürdürülebilirliği Teşvik Etmede Eğitimin Rolü

Eğitim yoluyla bireyleri güçlendirmek, bilinçli tüketici davranışını teşvik etmek için çok önemlidir. Sürdürülebilirlik konusunda farkındalığı artırmak, yeşil yıkama konusunda eleştirel düşünmeyi teşvik etmek ve dögüsel ekonomi ilkeleriyle pratik katılım sağlamak, sürdürülebilir değişimi daha da hızlandırabilir.

Bu araştırma, sürdürülebilirliği eğitime entegre etmenin, eleştirel analizi ve pratik uygulamayı teşvik etmenin, gelecek nesilleri dögüsel ekonomi girişimlerini ilerletmek ve lüks moda endüstrisini dönüştürmek için **güçlendirmek için** gerekli olduğunu vurgulamaktadır.

Dijital Girişimcilik

& Cinsiyet Perspektifleri

Moda eğitimindeki dijital girişimcilik modelleri önemli ölçüde gelişmiştir ve araştırmalar, **cinsiyetin dijital alanlarda girişimcilik başarısını nasıl etkilediğine dair belirgin örüntüler** ortaya koymuştur.

Wang ve ark. (2023), 3.125 Kickstarter kampanyasını analiz ederken ilginç bir paradoks keşfettirler: Kadın girişimciler, erkeksi özellikler sergilediklerinde daha iyi kitle fonlaması sonuçları elde ettiler. Bu durum, dijital platformların geleneksel cinsiyet önyargılarını ortadan kaldırmak yerine, farkında olmadan pekiştirebileceğini düşündürmektedir. Cinsiyete özgü zorlukları inceleyen Mishra ve arkadaşları (2023), kadınların dijital girişimcilikte karşılaştıkları bir dizi benzersiz engel belirlemiştir.

Araştırmaları **belirli engelleri ortaya çıkardı**: Mishra ve ark. (2023), kadınların dijital girişimcilikte karşılaştıkları bir dizi **benzersiz engeli** "Labirent Çukuru" olarak tanımladı.

01

- Dijital platformlara erişim sorunları

02

- Cinsiyete dayalı güvenilirlik zorlukları

03

- Kaynak edinme engelleri

04

- İş-yaşam dengesi kısıtlamaları

Ancak, bu zorlukların yanı sıra fırsatlar da ortaya çıkmaktadır. Arcuri ve arkadaşları (2023), 4.600'den fazla İtalyan start-up'ı analiz ederek, kadınların liderlik ettiği firmaların erkeklerin liderlik ettiği firmalara kıyasla büyüme için inovasyonu daha etkili kullandığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, girişimcilikte cinsiyet ve inovasyon kapasitesi hakkındaki geleneksel varsayımları sorgulamaktadır. Endüstri-akademi işbirliği, cinsiyet uçurumunun giderilmesinde çok

önemli bir rol oynamaktadır. Haddad ve diğerleri (2021), 407 uluslararası işletme okulu öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada, çeşitlilik içeren öğrenme ortamlarının girişimcilik niyetini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymuştur. Araştırmaları, çeşitliliğe saygının, özellikle kadın öğrenciler arasında girişimcilik tutumlarını ve algılanan davranış kontrolünü olumlu yönde etkilediğini ortaya koymuştur.

Bu durum, Torres-Mancera ve diğerleri (2023) tarafından da desteklenmektedir. Bu araştırmacılar, aşağıdakileri içeren başarılı işbirliği modellerini özetlemektedir:

01

- Kadın girişimcileri hedefleyen endüstri odaklı atölye çalışmaları

02

- Gerçek dünya projeleri entegrasyonu

03

- Profesyonel mentorluk programları

04

- Cinsiyet eşitliğine odaklanan ortak araştırma girişimleri

Mentorluk ve destek sistemlerinin rolü özellikle kritik öneme sahip olarak ortaya çıkmıştır. Aly ve diğerleri (2021), mentorluk yoluyla duygusal becerilerin geliştirilmesinin girişimcilik başarısını önemli ölçüde etkilediğini vurgulamaktadır.

Araştırmaları, etkili destek sistemlerinin aşağıdakileri içermesi gerektiğini göstermektedir:

01

- Kadınların ihtiyaçlarına özel liderlik becerilerinin geliştirilmesi

02

- Ağ oluşturma fırsatları

03

- Sektöre özgü bilgi aktarımı

04

- Duygusal zeka gelişimi

Molina-López ve diğerleri (2021), eğitimlerin yapılandırılmış öğrenme yolları aracılığıyla kadınların dijital ekonomi engellerini aşmalarına nasıl yardımcı olduğunu daha ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır. SEM analizleri, hedefli eğitim programlarının kadınların dijital girişimcilikte öz yeterliliklerini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymaktadır. António Porfírio ve diğerleri (2023), erken müdahalenin önemini vurgulamakta ve girişimcilik niyetlerinin ergenlik döneminde nasıl oluştuğunu göstermektedir. Araştırmaları, genç kadınları erken yaşta dijital girişimcilikle tanıştırmamanın, cinsiyet engellerinin kök salmadan ortadan kaldırılmasına yardımcı olabileceğini göstermektedir. Bulgular, başarılı dijital girişimciliğin, cinsiyete özgü zorlukları kabul eden ve ele alan, aynı zamanda ortaya çıkan fırsatları değerlendiren çok yönlü bir yaklaşım gerektirdiğini göstermektedir. Sperber ve diğerleri (2022), BT girişimciliğindeki cinsiyet önyargısının, hedefli destek

ve eğitim yoluyla aktif olarak mücadele edilmesi gereken kendini pekiştiren döngüler yarattığını göstermektedir.

Moda eğitimindeki dijital girişimcilik modelleri önemli ölçüde gelişmiştir ve araştırmalar, cinsiyetin dijital alanlarda girişimcilik başarısını nasıl etkilediğine dair belirgin örüntüler ortaya koymaktadır. Wang ve ark. (2023), 3.125 Kickstarter kampanyasını analiz ederek ilginç bir paradoks keşfettiler: Kadın girişimciler, erkeksi özellikler sergilediklerinde daha iyi kitle fonlaması sonuçları elde ettiler, bu da dijital platformların geleneksel cinsiyet önyargılarını ortadan kaldırmak yerine istemeden pekiştirebileceğini düşündürmektedir. Cinsiyete özgü zorlukları inceleyen Mishra ve arkadaşları (2023), kadınların dijital girişimcilikte karşılaştıkları bir dizi benzersiz engeli "Labirent Yiv" olarak adlandırmıştır.

Araştırmaları şu engelleri

Ortaya çıkardı:

01

- Dijital platformlara erişim sorunları

02

- Cinsiyete dayalı güvenilirlik zorlukları

03

- Kaynak edinme engelleri

04

- İş-yaşam dengesi kısıtlamaları

Ancak, bu zorlukların yanı sıra fırsatlar da ortaya çıkmaktadır. Arcuri ve diğerleri (2023), 4.600'den fazla İtalyan start-up'ı analiz ederek, kadınların liderliğindeki firmaların erkeklerin liderliğindeki firmalara kıyasla büyüme için inovasyonu daha etkili kullandığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, girişimcilikte cinsiyet ve inovasyon kapasitesi hakkındaki geleneksel varsayımları sorgulamaktadır. Endüstri-akademi işbirliği, cinsiyet uçurumunun giderilmesinde

çok önemli bir rol oynamaktadır. Haddad ve diğerleri (2021), 407 uluslararası işletme okulu öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada, çeşitlilik içeren öğrenme ortamlarının girişimcilik niyetini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymuştur. Araştırmaları, çeşitliliğe saygının, özellikle kadın öğrenciler arasında girişimcilik tutumlarını ve algılanan davranış kontrolünü olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Bu görüş, *Torres-Mancera ve diğerleri (2023)* tarafından da desteklenmektedir. Bu araştırmacılar, aşağıdakileri içeren **başarılı işbirliği modellerini** özetlemektedir:

01

- Kadın girişimcileri hedefleyen endüstri odaklı atölye çalışmaları

02

- Gerçek dünya projeleri entegrasyonu

03

- Profesyonel mentorluk programları

04

- Cinsiyet eşitliğine odaklanan ortak araştırma girişimleri

Mentorluk ve destek sistemlerinin rolü özellikle kritik öneme sahip olarak ortaya çıkmıştır. Aly ve ark. (2021), mentorluk yoluyla duygusal becerilerin geliştirilmesinin girişimcilik başarısı üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu vurgulamaktadır

Araştırmaları, **etkili destek sistemlerinin** aşağıdakileri içermesi gerektiğini göstermektedir:

01

- Kadınların ihtiyaçlarına özel liderlik becerilerinin geliştirilmesi

02

- Ağ oluşturma fırsatları

03

- Sektöre özgü bilgi aktarımı

04

- Duygusal zeka gelişimi

Molina-López ve diğerleri (2021), eğitimlerin yapılandırılmış öğrenme yolları aracılığıyla kadınların dijital ekonomi engellerini aşmalarına nasıl yardımcı olduğunu daha ayrıntılı olarak göstermektedir. SEM analizleri, hedefli eğitim programlarının kadınların dijital girişimcilikte öz yeterliliklerini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymaktadır. António Porfírio ve diğerleri (2023), erken müdahalenin önemini vurgulayarak girişimcilik niyetlerinin ergenlik döneminde nasıl oluştuğunu göstermektedir. Araştırmaları, genç kadınları erken yaşta dijital girişimcilikle tanıştırmının, cinsiyet engellerinin yerleşmeden önce ortadan kaldırılmasına yardımcı

olabileceğini göstermektedir. Bulgular, başarılı dijital girişimciliğin, cinsiyete özgü zorlukları kabul eden ve ele alan, aynı zamanda ortaya çıkan fırsatları değerlendiren çok yönlü bir yaklaşım gerektirdiğini göstermektedir. Sperber ve diğerleri (2022), BT girişimciliğindeki cinsiyet önyargısının, hedefli destek ve eğitim yoluyla aktif olarak karşılanması gereken kendini pekiştiren döngüler yarattığını göstermektedir. Bu anlayış, girişimcilik eğitiminde daha incelikli yaklaşımların benimsenmesine yol açmış ve teknik becerilerle cinsiyet farkındalığına sahip destek sistemlerini birleştirerek daha kapsayıcı dijital girişimcilik fırsatları yaratılmıştır.

Dijital Girişimcilik

& Cinsiyet Perspektifleri

*Araştırmalarla
ortaya çıkarılan
Özel engeller*

- Dijital platform erişilebilirlik sorunları
- Cinsiyete dayalı güvenilirlik sorunları
- Kaynak edinme engelleri
- İş-yaşam dengesi kısıtlamaları
- Kadın girişimcileri hedefleyen sektör odaklı atölye alışmaları
- Gerçek dünya projeleriyle entegrasyon
- Profesyonel mentorluk programları
- Cinsiyet eşitliğine odaklanan ortak araştırma girişimleri
- Kadınların ihtiyaçlarına özel liderlik becerilerinin geliştirilmesi
- Ağ oluşturma fırsatları
- Sektöre zel bilgi aktarımı
- Duygusal zeka gelişimi

Teknik Beceriler & Yetkinlik Geliştirme

Moda eğitiminde teknik becerilerin evrimi, geleneksel uzmanlık ve dijital inovasyonun dinamik bir karışımını yansıtmaktadır.

Rayna ve diğerleri (2021), "21. Yüzyıl Becerilerini Geliştirme: Fab Lab'lerin ve Makerspace'lerin Rolü" başlıklı çalışmalarında, fab lab'lerin ve makerspace'lerin 21. yüzyılın temel becerilerini geliştirmedeki dönüştürücü potansiyelini araştırmaktadır. Yazarlar, hızlı teknolojik gelişmelerin ve değişen işyeri taleplerinin belirlediği bir çağda yaratıcılık, eleştirel düşünme, işbirliği, problem çözme ve dijital okuryazarlık gibi becerilerin artan önemini vurgulamaktadır. 3D yazıcılar, lazer kesiciler ve dijital tasarım yazılımları gibi araçlarla donatılmış fab lablar ve maker alanları, uygulamalı öğrenmeyi ve yeniliği teşvik eden işbirliğine dayalı ortamlar olarak işlev görmektedir. Bu alanlar, katılımcıların gerçek dünyadaki zorluklara yönelik çözümler tasarlama, prototip oluşturma ve üretme imkanı sunarak "yaparak öğrenme" yaklaşımını teşvik etmektedir. Bu tür deneyimsel öğrenme, disiplinler arası işbirliğini teşvik ederken STEM eğitimiyle de yakından uyumludur (Rayna ve ark. 2021).

Çalışma, fab lab'lerin ve maker alanlarının demokratikleştirici potansiyelini vurgulamaktadır. Bu alanlar, öğrenciler, girişimciler ve hobisi olanlar dahil olmak üzere çok çeşitli bir kitleye ileri teknoloji araçları ve bilgileri erişilebilir hale getirmektedir. Ayrıca, bu alanlar, farklı geçmişlere sahip katılımcılar arasında ağ oluşturma, işbirliği ve bilgi paylaşımını kolaylaştıran topluluk merkezleri olarak da işlev görmektedir.

Rayna ve arkadaşları (2021), fab lab'lerin ve maker alanlarının geleneksel müfredat ile modern ekonominin talepleri arasındaki uçurumu kapatmaya yardımcı olduğunu belirterek, eğitim ve işgücü gelişimi için olan etkilerini daha ayrıntılı olarak tartışmaktadır. Uyarlanabilirlik ve teknolojik yeterliliği vurgulayan bu ortamlar, bireyleri dinamik, inovasyon odaklı çalışma ortamlarına hazırlamaktadır.

Yazarlar ayrıca, fab lab ve maker alanlarının eğitim sistemlerine ve topluluk geliştirme girişimlerine entegre edilmesi için politika yapımcılar ve kurumlara önerilerde bulunmaktadır. Bu entegrasyon, bu kaynaklara erişimi artırabilir, inovasyonu teşvik edebilir ve daha geniş bir toplumsal etki sağlayabilir. Genel olarak, çalışma, bu alanların bireylere 21. yüzyılda başarılı olmak için gerekli becerileri kazandırırken, teknoloji ve eğitimde kapsayıcılığı teşvik etmedeki rolünü vurgulamaktadır.

Yumuşak becerilerin entegrasyonu giderek daha önemli hale gelmiştir. Aly ve arkadaşları (2021), moda endüstrisinin başarısında duygusal ve kişilerarası becerilerin temel rolünü vurgulamaktadır. Araştırmaları, kültürlerarası iletişim, uyarlanabilir düşünme ve etik karar verme gibi kritik yumuşak becerileri belirlemektedir. Bu bulgular, duygusal zekanın teknik becerileri nasıl tamamladığını gösteren Henninger ve arkadaşları (2023) tarafından da desteklenmektedir.

Değerlendirme çerçeveleri, teknik ve sosyal becerilere odaklanan bu ikili yaklaşıma uyum sağlamak için gelişmiştir. *Perotti ve ark. (2023)*, aşağıdakileri değerlendiren entegre değerlendirme yaklaşımlarının etkinliğini gösteren kanıtlar sunmaktadır:

01

- Dijital ortamlarda pratik teknik beceriler

02

- Proje yönetimi becerileri

03

- Yenilikçilik ve yaratıcı problem çözme

04

- Profesyonel iletişim etkinliği

05

- Sürdürülebilirlik bilinci ve uygulaması

Endüstri uyumu, beceri geliştirmede kritik bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır

Sook Fern Yeo ve diğerleri (2022), yapay zeka destekli teknolojilerin gerekli yetkinlikleri nasıl yeniden şekillendirdiğini ve eğitim çerçevelerinin sürekli güncellenmesini gerektirdiğini göstermektedir. *Wang ve diğerleri (2023)* ise, endüstriye uygun yetkinliklerin şunları içermesi gerektiğini vurgulamaktadır:

01

- Dijital platform uzmanlığı

02

- Pazar analizi yetenekleri

03

- İnovasyon yönetimi becerileri

04

- Sürdürülebilir iş uygulamaları

Araştırma, başarılı beceri geliştirmenin teknik yeterlilik ile sosyal becerilerin entegrasyonunu birleştiren dengeli bir yaklaşım gerektirdiğini göstermektedir. *Casciani ve diğerleri (2022)*, 3D/4D teknolojilerinin sadece teknik yetenekleri geliştirmekle kalmayıp, endüstri başarısı için gerekli olan işbirliğine dayalı ve

yaratıcı becerileri de geliştirdiğini göstermektedir. Yetkinlik geliştirmeye yönelik bu kapsamlı yaklaşım, mezunların hızla gelişen moda endüstrisinde başarı için gerekli olan hem teknik hem de kişilerarası becerilerle donatılmasını sağlamaktadır.

İnovasyon Yoğunluğu

& Kadınların Liderlik Ettiği Firmalar

Arcuri ve diğerleri (2023), inovasyon yoğunluğu ile kadınların liderliğindeki girişimci firmaların büyümesi arasındaki ilişkiyi araştırmış ve inovasyon odaklı faaliyetlerin iş sonuçlarını nasıl etkilediğine odaklanmıştır. Araştırma, ürün geliştirme, teknolojik ilerlemeler, süreç iyileştirmeleri ve iş modeli inovasyonunu kapsayan inovasyon yoğunluğunun, gelir, pazar genişlemesi ve işgücü gelişimi gibi büyüme göstergelerini artırmada önemli bir rol oynadığını vurgulamaktadır.

Çalışma, kadın girişimcilerin karşılaştığı finansmana, profesyonel ağlara ve kaynaklara sınırlı erişim gibi belirgin zorlukları vurgulamaktadır. İnovasyonun bu engelleri aşmak için nasıl kritik bir araç olduğunu ve kadın liderliğindeki firmaların rekabet gücünü korumasına ve sürdürülebilir büyüme elde etmesine nasıl olanak tanıdığını göstermektedir. Ayrıca, Arcuri ve diğerleri (2023), inovasyon yoğunluğunun farklı sektörler ve kültürel veya bölgesel bağlamlarda etkisindeki farklılıkları araştırarak, kadın liderliğindeki işletmelerin büyüme eğilimini etkileyen benzersiz dinamikleri ortaya koymaktadır.

Önemli bulgular, kadınların liderliğindeki firmalarda

inovasyonun önündeki önemli engelleri de ortaya koymaktadır. Bunlar arasında finansal kısıtlamalar, toplumsal önyargılar ve teknolojiye ve vasıflı işgücüne eşit erişim imkânlarının olmaması sayılabilir. Bu zorlukların üstesinden gelmek için çalışma, finansmana erişim, mentorluk fırsatları, hedefli eğitim programları ve sağlam profesyonel ağları içeren destekleyici ekosistemlerin oluşturulmasının önemini vurgulamaktadır. Bu unsurlar, kadın girişimcilerin inovasyon kapasitelerini artırmak ve uzun vadeli başarılarını desteklemek için gereklidir.

Bu araştırma, politika yapıcılar, iş liderleri ve destek kuruluşları için eyleme geçirilebilir içgörüler sunarak, kadınların liderliğindeki işletmelerde inovasyonun teşvik edilmesinin ekonomik büyümeyi nasıl destekleyebileceğini, cinsiyet eşitliğini nasıl destekleyebileceğini ve girişimcilik ekosistemlerini nasıl güçlendirebileceğini göstermektedir. İnovasyon yoğunluğunu ölçülebilir iş başarısıyla ilişkilendiren bu çalışma, inovasyonun kadınların liderliğindeki firmalar için bir büyüme faktörü olarak dönüştürücü potansiyelini vurgulamaktadır.

Duygusal ve Kişilerarası

Girişimcilik Başarısı için Beceriler

Aly ve ark. (2021), girişimcilik başarısını artırmada duygusal zeka ve kişilerarası becerilerin rolünü vurgulamıştır. Araştırmaları, özellikle dinamik pazarlarda dayanıklılık ve uyum yeteneğini geliştirmek için eğitim sistemlerinin teknik

yetkinliklerin yanı sıra duygusal beceri eğitimi de içermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, bütüncül girişimcilik eğitimi vurgulayan yeni ortaya çıkan çerçevelerle uyumludur.

Teknik Beceriler

& Yetkinlik

Geliştirme

- Dijital ortamlarda pratik teknik beceriler
- Proje yönetimi becerileri
- İnovasyon ve yaratıcı problem çözme
- Profesyonel iletişim etkinliği
- Sürdürülebilirlik bilinci ve uygulaması
- Dijital platform uzmanlığı
- Pazar analizi yetenekleri
- İnovasyon yönetimi becerileri
- Sürdürülebilir iş uygulamaları

Araştırma Eksiklikleri

&Gelecek Yönelimler

Moda eğitimi ve girişimcilik, dijital teknolojilerdeki gelişmeler, sürdürülebilirliğin entegrasyonu ve cinsiyet eşitliğine artan odaklanmanın etkisiyle gelişen alanlardır.

Son zamanlarda yapılan çalışmalar, bu alanların anlaşılmasına önemli katkılar sağlamıştır, ancak kritik araştırma boşlukları hala mevcuttur ve gelecekteki araştırmalar için yeni yollar açmaktadır.

Bu bölümde **bilimsel katkılar** tartışılmakta, **mevcut araştırmalardaki eksiklikler tespit** edilmekte ve **gelecekteki çalışmalar için yönler** önerilmektedir.

Bilimsel Katkılar

01

Metodolojik Yaklaşımlardaki Gelişmeler

Moda eğitimi alanındaki araştırmalar, bu alanın karmaşıklığını yakalamak için çeşitli metodolojiler kullanmıştır. Nicel yaklaşımlar hakimdir ve kadın girişimcilerin dijital ekonomi engellerini aşmada eğitimin rolünü araştırmak için Yapısal Eşitlik Modeli (SEM) gibi sofistike teknikler kullanılmıştır (Molina-López ve ark., 2021). Wang ve ark. (2023), kitle fonlaması kampanyalarındaki cinsiyet ifadelerini analiz etmek için Doğal Dil İşleme (NLP) uygularken, Arcuri ve ark. (2023) panel veri analizi kullanarak inovasyon yoğunluğunun kadınların liderliğindeki firmaların büyümesine etkisini araştırmıştır.

Nitel yöntemler, karmaşık fenomenleri

anlamada derinlik sağlamıştır. Örneğin, Torres-Mancera ve diğerleri (2023), sürdürülebilirlik liderliğini incelemek için görüşmeler ve dijital içerik analizini birleştiren üçgenleme yaklaşımını kullanmıştır. Sook Fern Yeo ve diğerleri (2022) tarafından kullanılan karma yöntemler, nicel anketleri yarı yapılandırılmış görüşmelerle birleştirerek, AI'nın tüketici davranışları üzerindeki etkisine ilişkin kapsamlı içgörüler sunmaktadır. Bu metodolojik gelişmeler, araştırma uygulamalarındaki artan sofistike ve teknolojik araçların entegrasyonunu yansıtmaktadır (Zastempowski, 2024).

02

Sürdürülebilirliğin Moda Eğitimine Entegrasyonu

Sürdürülebilirlik, moda eğitiminin merkezinde yer almaktadır. Henninger ve diğerleri (2023), malzeme seçiminden stratejik planlamaya kadar müfredatın her aşamasına sürdürülebilirliği dahil etmenin önemini ortaya koymuştur. Burzyńska ve diğerleri (2018) gibi çalışmalar, yeşil girişimcilik ve geri dönüşüm ve daha temiz üretim teknolojileri gibi döngüsel ekonomi

ilkelerinin sürdürülebilir uygulamaları teşvik etme potansiyelini vurgulamaktadır. Blockchain ve 3D/4D teknolojileri gibi dijital araçlar, sürdürülebilir sanal prototipleme ve metaverse tabanlı öğrenmeyi mümkün kılarak geleneksel öğretim yöntemlerini dönüştürmektedir (Casciani ve ark., 2022; Xin ve ark., 2025).

03

Dijital Girişimcilikte Cinsiyet Eşitliğinin İlerletilmesi

Çalışmalar, dijital girişimcilikte cinsiyete özgü zorlukları ve fırsatları da incelemiştir. Mishra ve ark. (2023), kaynak edinme ve iş-yaşam dengesi gibi engelleri araştırırken, Arcuri ve ark. (2023), kadınların liderliğindeki firmaların erkeklerin

liderliğindeki firmalara göre inovasyonu daha etkili bir şekilde kullandığını ortaya koymuştur. Bu bulgular, girişimcilik ekosistemlerinde cinsiyet eşitliğinin teşvik edilmesi konusunda önemli içgörüler sunmaktadır.

04

21. Yüzyıl için Temel Becerilerin Geliştirilmesi

Fab lab'lar ve maker alanları, beceri geliştirme için kritik ortamlar olarak ortaya çıkmıştır. Rayna ve arkadaşları (2021), STEM eğitim hedefleriyle uyumlu olarak

yaratıcılığı, problem çözme ve dijital okuryazarlığı teşvik etmedeki rollerini vurgulamıştır.

Araştırma Boşlukları

Bu ilerlemelere rağmen, literatürde önemli boşluklar devam etmektedir:

01

Sınırlı Longitudinal Çalışmalar

Henninger ve ark. (2023), eğitim yeniliklerinin uzun vadeli etkilerini izleyen uzunlamasına çalışmaların eksikliğini, özellikle dijital dönüşüm ve sürdürülebilirlik entegrasyonunun sürdürülebilir sonuçlarının anlaşılmasında vurgulamıştır.

02

Yetersiz Kültürlerarası Perspektifler

Kültürel ve bölgesel bağlamların moda eğitimi ve girişimcilik sonuçlarını nasıl etkilediğine dair karşılaştırmalı analizler sınırlıdır. Pereira (2024), dünya çapındaki öğrenenlerin ve girişimcilerin farklı gerçekliklerini yakalamak için kültürlerarası araştırmalara ihtiyaç olduğunu belirtmiştir.

03

Gelişen Teknolojilerin Entegrasyonu

Eğitimde VR, AR ve metaverse ekosistemleri üzerine araştırmalar artmakla birlikte, bunların çevresel ve pedagojik etkilerinin anlaşılmasında eksiklikler devam etmektedir. Balsara ve ark. (2024) ve Xin ve ark. (2025), bu teknolojilerin eğitim ortamlarında sınırlı bir şekilde araştırıldığını belirtmiştir.

04

Standartlaştırılmış Değerlendirme Çerçevesinin Eksikliği

Perotti ve ark. (2023), dijital yetkinlikleri ve sürdürülebilirliğin entegrasyonunu değerlendirmek için kapsamlı araçlara ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Mevcut değerlendirme yöntemleri tutarsızdır ve eğitim sonuçlarını etkili bir şekilde ölçme yeteneğini sınırlamaktadır.

04

Sürdürülebilirlik ve Dijital Dönüşümün Kesişimi

Sürdürülebilirlik ve dijital dönüşümün kesiştiği noktaları araştıran çalışmalar oldukça azdır. Mishra ve ark. (2023), bu iki alanın sistemik inovasyonu teşvik etme potansiyeline rağmen genellikle ayrı ayrı incelendiğini belirtmiştir.

Gelecekteki Araştırma Yönelimleri

Bu eksikliklerin giderilmesi, akademi ve endüstri arasında hedefli ve koordineli çabalar gerektirir:

01

Standartlaştırılmış Araçların Geliştirilmesi

Gelecekteki araştırmalar, dijital ve sürdürülebilirlik yetkinliklerini değerlendirmek için kapsamlı çerçeveler oluşturmaya öncelik vermelidir. Bu araçlar, kurumlar arasında tutarlı ölçüm ve karşılaştırma yapılmasını sağlayacaktır (Perotti ve ark., 2023).

02

Boylamsal Etki Çalışmaları

Eğitim yeniliklerinin sürdürülebilir etkilerini izlemek için uzun vadeli çalışmalar çok önemlidir. Bu araştırmalar, dijital teknolojilerin ve sürdürülebilirlik uygulamalarının kariyer başarısı ve girişimcilik sonuçları üzerindeki etkisine ilişkin içgörüler sağlayacaktır (Henninger ve ark., 2023).

03

Kültürlerarası Karşılaştırmalı Analizler

Kültürlerarası araştırmaların genişletilmesi, farklı bağlamların eğitim çerçevelerini ve girişimcilik uygulamalarını nasıl şekillendirdiğine dair anlayışı zenginleştirebilir. Bu tür çalışmalar, evrensel stratejileri ve bölgeye özgü zorlukları belirleyebilir (Pereira, 2024).

04

Gelişen Teknolojilerin Entegrasyonu

VR, AR ve metaverse tabanlı öğrenme platformlarının etkinliğini ve çevresel etkisini değerlendirmek için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Bu araştırma, bu teknolojilerin moda eğitime entegre edilmesi için en iyi uygulamaları belirleyebilir (Balsara ve ark. 2024; Xin ve ark., 2025).

05

Kesişimselliğin Keşfi

Gelecekteki çalışmalar, sürdürülebilirlik ve dijital dönüşümün birleşik etkisini incelemelidir. Bu alandaki araştırmalar, inovasyonu teşvik eden ve eğitim ve girişimcilikteki sistemik zorlukları ele alan sinerjileri ortaya çıkarabilir (Mishra ve ark., 2023).

06

Politika ve Ekosistem Geliştirme

Politikaların ve endüstri-akademi işbirliğinin rolüne ilişkin araştırmalar, dijital katılım, cinsiyet eşitliği ve sürdürülebilirlik uygulamalarını geliştirme çabalarına rehberlik edebilir. Bu çalışmalar, öğrenenler ve girişimciler için destekleyici ekosistemler oluşturmaya yönelik stratejiler belirleyebilir (Martínez-Rodríguez ve ark., 2022).

07

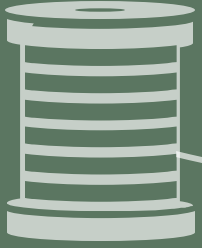
Davranışsal ve Duygusal Yetkinlikler

Duygusal zeka ve uyum becerilerinin eğitim çerçevelerine entegrasyonunun araştırılması çok önemlidir. Bu araştırma, bu yetkinliklerin girişimcilik başarısını artırmak için teknik becerileri nasıl tamamladığını keşfedebilir (Aly ve ark., 2021).

Sonuç

Dijitalleşme ve sürdürülebilirliğin moda ve girişimcilik eğitimine entegrasyonu, hem fırsatlar hem de zorluklar sunmaktadır.

AI, VR ve blockchain gibi teknolojiler eğitim ve iş modellerini dönüştürme potansiyeline sahip olmakla birlikte, bunların uygulanması için sağlam bir altyapı, disiplinler arası işbirliği ve politika desteği gerekmektedir. İncelenen araştırma, dijital araçların öğrenmeye erişimi demokratikleştirebileceğini, beceri gelişimini artırabileceğini ve inovasyonu teşvik edebileceğini vurgulamakla birlikte, kaynak kısıtlamaları, cinsiyet eşitsizlikleri ve sürdürülebilirlik hedeflerinin teknolojik gelişmelerle uyumsuzluğu gibi süregelen sistemik eksiklikleri de ortaya koymaktadır.

Metodolojik olarak, bu karmaşıklıkları incelemek için nitel, nicel ve karma yöntemler kullanılmış ve dijital dönüşüm, sürdürülebilir uygulamalar ve girişimcilik başarıları hakkında içgörüler sağlanmıştır. Dijital araçları entegre eden moda kurumları ve sürdürülebilirliği önceliklendiren Hessnatur gibi şirketler gibi en iyi uygulama örnekleri, bu yeniliklerin gerçek dünyadaki etkisini göstermektedir. Ancak, kurumsal engeller,

dijital yetkinlik eksiklikleri ve değişime direnç, eğitim ve politika alanlarında hedefli müdahaleleri gerektiren kritik zorluklar olmaya devam etmektedir.

İleriye dönük olarak, dijital inovasyon ve sürdürülebilirlik arasındaki uçurumu kapatmak için koordineli ve kapsayıcı bir strateji şarttır. Gelecekteki araştırmalar, standartlaştırılmış değerlendirme çerçeveleri geliştirmeye, uzun vadeli çalışmalar yürütmeye ve sürdürülebilirlik ile dijitalleşmenin kesişim noktalarını keşfetmeye odaklanmalıdır. Kültürler arası araştırmaları genişletmek, yeni teknolojileri entegre etmek ve davranışsal ve duygusal yetkinlikleri ele almak, eşitlikçi ve geleceğe hazır eğitim ekosistemlerini şekillendirmek için kilit öneme sahip olacaktır. Bu eksikliklerin giderilmesi ile moda ve girişimcilik eğitimi, daha sürdürülebilir, kapsayıcı ve teknolojik olarak gelişmiş alanlara dönüşerek, öğrencileri ve girişimcileri hızla dönüşen bir sektöre hazırlayabilir. .

Referanslar

- Akhtar, W. H., et al. (2022). Dijital dönüşüm çağında tekstil ve giyim endüstrisine yeni bir bakış. *Tekstil*, 2(4), 633-656.
- Aly, M., et al. (2021). Girişimcilik başarısı için duygusal beceriler: Girişimcilik eğitimi ve politikasının vaatleri. *Journal of Technology Transfer*, 46(5), 1611-1629.
- António Porfírio, J., et al. (2023). Ergenlikten itibaren girişimcilik niyetini teşvik etmek: Girişimcilik kültürü ve eğitiminin etkisi. *Journal of Business Research*, 156.
- Arcuri, M. C., et al. (2023). İnovasyon yoğunluğunun kadınların liderliğindeki girişimci firmaların büyümesine etkisi. *Küçük İşletme ve Girişimcilik Dergisi*, 30(5), 947-966.
- Balsara ve diğerleri (2024). Sanal iplikler: Moda tasarımı VR/AR/MR'nin sistematik bir incelemesi. *DIS '24*.
- Burzyńska ve diğerleri (2018). Polonya tekstil sektöründe yeşil girişimciliğin gelişimi için fırsatlar ve koşullar. *Doğu Avrupa'da Elyaf ve Tekstil*.
- Casciani, D., ve diğerleri (2022). Moda endüstrisinde dijital dönüşümün doğasını keşfetmek: Tedarik zincirleri, iş modelleri ve sürdürülebilirlik odaklı yenilikler için fırsatlar. *Sürdürülebilirlik: Bilim, Uygulama ve Politika*, 18(1), 773-795.
- Gasulla Tortajada, E., et al. (2024). Lüks moda tüketici davranışlarında döngüsel ekonomi ve sürdürülebilirlik. *Uluslararası Tüketici Çalışmaları Dergisi*.
- George, G., et al. (2021). Dijital sürdürülebilirlik ve girişimcilik: Dijital yeniliklerin iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınmaya nasıl yardımcı olduğu. *Girişimcilik: Teori ve Uygulama*, 45(5), 999-1027.
- Haddad, G., et al. (2021). Öğrencilerin çeşitli öğrenme ortamlarına ilişkin algıları girişimcilik niyetlerini etkileyebilir mi? *Journal of Innovation and Knowledge*, 6(3), 167-176.
- Henninger, C. E., et al. (2023). Sürdürülebilir moda yönetimi. *Sürdürülebilir Moda Yönetimi*, 1-256.
- Jafari-Sadeghi, V., vd. (2021). Dijital dönüşümün teknoloji girişimciliği ve teknolojik pazar genişlemesi üzerindeki etkisinin araştırılması: Teknolojiye hazırlık, keşif ve kullanımın rolü. *Journal of Business Research*, 124, 100-111.
- Makhoulfi, L., et al. (2021). Yeşil girişimcilik yöneliminin çevresel performansa etkisi. *İş Stratejisi ve Çevre*.
- Martínez-Rodríguez, I., et al. (2022). Avrupa'da kadın girişimciliğini teşvik etmek için kamu politikası önerileri. *Uluslararası Girişimcilik ve Yönetim Dergisi*, 18(3), 1235-1262.
- Mishra, A. A., vd. (2023). Dijital platformlar aracılığıyla kadın girişimciliği: "Labirent Çukuru" ve içindeki "Barikatlar". *Journal of Global Information Management*, 31(8).
- Molina-López, M. M., et al. (2021). Öğrenmek için asla geç değildir: Eğitim, kadın girişimcilerin dijital ekonomideki engelleri aşmalarına nasıl yardımcı olur? *Sürdürülebilirlik*, 13(19), 11037.
- Pereira, E. T. (2024). Eğitimin kadın girişimciliğinin yenilikçiliği üzerindeki etkisi: Sistematik bir literatür incelemesi. *Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Konferansı Bildirileri*, 7(1), 303-311.
- Perotti, F. A., et al. (2023). Döngüsel işletmelerde dijital teknolojilerin uygulanmasının araştırılması: Döngüsel yola geçişten kanıtlar. *Yönetim ve Organizasyon Dergisi*, 30, 421-451.
- Rayna ve ark. (2021). 21. yüzyıl becerilerinin geliştirilmesi: Fab lab'lar ve maker alanlarının rolü. *Elsevier*.

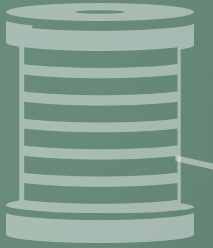
Referanslar

- Sook Fern Yeo, et al. (2022). Dijitalleşme çağında AI destekli teknolojilerin Instagram kullanıcılarının satın alma kararları üzerindeki etkisinin araştırılması – Moda ve giyim endüstrisinde bir çalışma. Teknolojik Tahmin ve Sosyal Değişim, 177.
- Sperber, S., et al. (2022). BT girişimciliğinde cinsiyet önyargısı: Dijital işletmelerde erkeklerin aşırı temsiliinin öz referans rolü. Avrupa Bilgi Sistemleri Dergisi.
- Torres-Mancera, R., et al. (2023). Kadınların sürdürülebilirliği ve girişimcilik: İspanya ve Portekiz'deki kadın girişimcilerin iletişim liderliğinin analizi. Revista Latina de Comunicacion Social, 81, 474-491.
- Wang, Y., et al. (2023). Dijitalleşme kadın girişimcileri yeterince güçlendiriyor mu? Çevrimiçi cinsiyet kimlikleri ve kitle fonlaması performanslarından elde edilen kanıtlar. Küçük İşletme Ekonomisi, 61(1), 325-348.
- Xin, B., et al. (2025). Metaverse ekosisteminde sürdürülebilir dijital moda. Journal of Retailing and Consumer Services.
- Zastempowski, M. (2024). Sürdürülebilir geleceklere şekillendirmek: Mikro girişimcilerin kişilik özelliklerinin sosyal inovasyonlardaki rolü. PLoS ONE, 19(81).
- Gasulla Tortajada, E., et al. (2024). Lüks moda tüketici davranışlarında döngüsel ekonomi ve sürdürülebilirlik. Uluslararası Tüketici Çalışmaları Dergisi.
- Wagner, E., & Mark-Herbert, C. (2016). Yeşil modada ilişki pazarlaması—Hessnatur örnek olayı. S. S. Muthu & M. A. Gardetti (Ed.), Yeşil moda: Ürün ve süreçlerin çevresel ayak izleri ve eko-tasarımı (1. baskı, s. 21–24). Springer, Singapur.

FAIR FASHION

Championing Digital, Diverse & Sustainable Futures

www.fairfashionproject.eu

Avrupa Birliği tarafından
ortak finanse edilmektedir

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüş ve düşünceler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği'nin veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmak zorunda değildir. Avrupa Birliği ve EACEA bu içeriklerden sorumlu tutulamaz.